

**EVALUATIE LTN-
EXAMENBESPREKINGEN**

**LEVENDE
Talen**

NEDERLANDS

2019

LEVENDE Talen

Nederlands

INHOUD

1	Algemeen.....	3
2	Organisatie	4
3	Inhoud besprekingen.....	7
4	Tot standkoming handreiking.....	10
5	Samenwerking en aanwezigheid CvTE	13
6	Zijn de doelstellingen bereikt?.....	14
7	Hoe nu verder?.....	18

1 ALGEMEEN¹

In 2019 heeft LTN enkele ingrijpende wijzigingen in de landelijke examenbesprekingen aangebracht die zijn verwerkt in de notitie Examenbesprekingen ([hier te downloaden](#)). In deze notitie zijn, voor zover na te gaan, voor de eerste maal doelstellingen geformuleerd die richtinggevend zijn voor de examenbesprekingen. De twee beschreven doelstellingen zijn samen te vatten als:

1. collegiale consultatie voor docenten, hoe interpreteren collega's problematische vragen/antwoorden en/of noties in het antwoordmodel én
2. een verslag dat het overlegkarakter van de bespreking weergeeft en niet voorschrijvend is, voor leraren die niet konden deelnemen aan de bespreking.

De examens

In 2019 vonden de examens plaats op 10 mei (voor vwo en vmbo GT en TL) en op 16 mei (havo). Voor vwo organiseerde CvTE-op 11 mei voor de derde maal een pre-correctie waaraan 20 leraren deelnamen, van wie vijf er zich via LTN hadden aangemeld. Deze pre-correctie beoogt verbeteringen in het correctievoorschrift (CV) aan te brengen voordat het in het land verspreid wordt. Enkele deelnemers aan de pre-correctie namen ook deel aan de examenbesprekingen. Het cv werd op maandag 13 mei om 17.00 gepubliceerd. De cv's voor havo en vwo waren beschikbaar op de dag van het examen om 17.00.

De examenbesprekingen

De examenbesprekingen planden we zo kort mogelijk na het examen: vmbo op 11 mei in Nunspeet het cv en het havo op 17 mei in Utrecht. De vwo-bespreking vond plaats op de dag nadat het cv beschikbaar kwam, 14 mei. Van de deelnemende docenten werd een gedegen voorbereiding verwacht; er moesten vijf examens in zijn geheel nagekeken en alle deelnemers hadden een aantal vragen toegewezen gekregen die zij voor alle leerlingen vóór de bespreking nakeken.

Aan de vmbo-bespreking namen zeven docenten deel. Dat lijkt weinig, maar in vergelijking met vorige jaren is het een verzevenvoudiging. Bij de havo en vwo-besprekingen waren 20 docenten aanwezig.

Meteen na de besprekingen schreven de voorzitter en notulist de handreikingen, i.s.m. bestuursleden van LTN die hadden deelgenomen aan de examenbesprekingen. Voor alle besprekingen was de handreiking de dag na de

¹ 21 8 2019, Hanneke Gerits, geritsh@gmail.com

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

bespreking beschikbaar. Alle handreikingen publiceerden we op de website lerarennederlands.nl, op het examenforum en op de facebookpagina LTN.

Het examenforum is een week voor de examens geopend. Dit hebben we via de LTN-facebookpagina aan de leden laten weten.

Naar aanleiding van de examenbesprekingen is een aantal kwesties over het cv schriftelijke aan CvTE voorgelegd. Voor vwo legden we drie problematische antwoorden aan CvTE voor, voor havo vier en voor vmbo zeven, bij elke kwestie formuleerde we een voorstel ter aanpassing van het CV. Voorzitters en notulisten stelden de brieven op, die daarna werden geredigeerd door de voorzitter van LTN. Op alle voorstellen is door CvTE afwijzend gereageerd, maar in het door hen geformuleerde antwoord las LTN interpretatieruimte in het CV. Deze ruimte communiceerden we met de leden in een document dat we via FB, website en examenforum verspreidden.

In juni vroegen we de deelnemers een evaluatieformulier in te vullen, hieraan gaven 29 mensen gehoor, de antwoorden zijn in onderstaand verslag verwerkt.

2 ORGANISATIE

Gespreksvoorzitters en notulist

In januari is contact gezocht met Patrick Rooijackers (vwo) , Margot van Houwelingen en Maarten Peetsma (havo). Hen is gevraagd of ze als gespreksleider en notulist mee zouden willen werken aan de examenbesprekingen, omdat zij in eerdere jaren bij de examenbesprekingen waren betrokken. Hen is ook de notitie examenbesprekingen voorgelegd voordat hij definitief werd.-Voor het vmbo waren Mariska Bruijnink en Hanneke Gerits de gespreksleider en verslaglegger.

Op 2 april 2019 alle voorzitters en notulisten medewerkers de werkwijze onder leiding van LTN en ontwierpen zij een programma en gespreksmodel voor de drie besprekingen.

De werkwijze:

- Is de vraag duidelijk/helder/niet ambigu?
- Analyse van de vraag: welke elementen worden gevraagd, wat valt op?
- Wat 'moet' daarvan terug te zien zijn in het antwoord?
- Wat zijn de minimale voorwaarden voor een goed antwoord?

Het programma van de bijeenkomst:

1. Welkom door LTN, voorstellen voorzitters
2. Doornemen programma + werkwijze, voorbeelden bespreken
3. Eventueel een woordje door een lid van de vaststellingscommissie (Patrick vraag Huub)
4. Groepswork: de vragen bespreken
5. Diner
6. Nog eens alles doornemen in de groep (30 min) en in forms zetten
7. Plenaire bespreking
8. Afsluiting

-
Het CvTE was bereid om op elke bespreking een korte presentatie te verzorgen over de totstandkoming van het examen en de besprekingen bij te wonen om zo op de hoogte te zijn van problematische antwoorden in het cv. Ook het CITO (constructieteam) was vertegenwoordigd bij de besprekingen van havo en vwo

De inleiding CvTE is wisselend ontvangen. Bij vmbo en vwo reageerde men positief, maar bij havo was de presentatie te lang en op onderdelen niet relevant voor de doelgroep.

Actie: rol van CvTE

- Nadenken over al dan niet uitnodigen van de vaststellingscommissie in 2020
- Is het zinvol dat CvTE een presentatie over tot standkoming van het examen houdt?
- Is het wijs dat CvTE aanwezig is bij de discussies over problematische antwoorden?

Protocol

Het protocol dat we afgelopen winter opstelden (hier na te lezen...) was volledig, we hebben ons eraan gehouden en het heeft goed gewerkt.

Actie: protocol aanpassen 2019-2020

- data voor volgend schooljaar aanpassen aan de examens van 2020.
- toevoegen: werkwijze m.b.t. communicatie met CvTE ná de besprekingen

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

- toevoegen: taakverdeling.

Werving deelnemers

Medio februari verspreidde LTN een nieuwsbrief onder haar leden waarin een oproep stond om deelnemers voor de examenbesprekingen, aanmelden kon via een googleformulier. Een tweede oproep volgde in april in een aparte examennieuwsbrief, de meeste deelnemers meldden zich daarna aan.

Verbeterpunten:

- communicatie over examenbesprekingen via een aparte 'wervingsmail examens' versturen.

Acties:

- Voor vmbo contact zoeken met de beheerder van de facebookgroep examenbespreking. Via haar werven. In 2020 is er voor vmbo een pre-correctie van het examen, ook daar werven. De focusgroep zeer actief benaderen: in januari al data doorgeven, eventueel scholing aan bieden in februari (in samenwerking met Fontys) etc.
- Een document aanmaken met een lijst actieve, enthousiaste leden (waar alle bestuursleden toegang toe hebben) die we kunnen uitnodigen aan examenbesprekingen (en eventueel andere activiteiten) deel te nemen
- Lijst opstellen van alle deelnemers aan examenbesprekingen voorjaar 2019 (samenvoegen; excel)
- Lijst opstellen van actieve leden in 2018-2019 bij andere gelegenheden (excel)
- Schooljaar 2020: deelnemers die afgelopen jaar erg actief waren en/of een positieve bijdrage leverden uitnodigen om opnieuw deel te nemen. Ook uitnodigingen versturen naar leden die op andere wijze actief waren.-

Vorbereiding deelnemers

Voor vwo, vmbo en havo werden de deelnemers ingedeeld in groepen twee weken voor de bespreking, elke groep kreeg een aantal vragen toegewezen die van alle leerlingen nagekeken werden voor de bespreking. Daarnaast keek elke deelnemer vijf examens in zijn geheel na. Een enkeling mailde dat het nakijken niet helemaal zou gaan lukken.

De informatie uit Wolf is gebruikt om vragen te verdelen.

"Door de strakke planning en toewijzing van vragen konden we goed samenwerken."

"De verdeling van de vragen droegen bij aan een efficiënte bespreking."

Het specialisme van ieder werkgroepje had ook een negatief bij-effect: erg veel focus op slechts een klein gedeelte van het examen, terwijl we hopen dat we naar huis gaan en het hele ding overzien en dan weten hoe we in alle twijfelgevallen moeten handelen."

"Een dag meer tijd om na te kijken zou fijn zijn, anderzijds wil je de handreiking zo snel mogelijk op het net hebben ;)"

Verbeterpunt:

- De bespreking van havo vond plaats de dag ná het examen. Deelnemers vonden dit onprettig vanwege nakijkdruk. Volgend jaar tenminste twee dagen tussen bespreking en examen.

Actie:

- Twee deelnemers aanwijzen/vragen voor de vragenverdeling over de groepen. (In Wolff is vooraf te zien wat open/gesloten vragen zijn en hoe de punten verdeeld zijn en daarmee de complexiteit van de vraag)

"Te weinig tijd tussen examen en bespreking"

"De korte tijd om vrij veel werken na te kijken"

Googleformulieren

De werkgroepjes per set van vragen vulden een googleformulier in waarin de overwegingen werden vastgelegd. Die formulieren voldeden goed: iedereen kon meteen zien wat er werd genotuleerd en tijdens de nabespreking was voor alle deelnemers zichtbaar wat elke groep had gerapporteerd. Bij een van de groepen ging het mis, alle antwoorden verdwenen op een bepaald moment (onduidelijk wat de oorzaak hiervan was). Vooral de havo-handreiking baseerden we op de ingevulde googleformulieren.

Acties:

- In de instructie duidelijk aangeven dat de formulieren niet voorafgaande aan de bespreking door individuele docenten ingevuld worden.
- Handleiding googleforms op papier klaarleggen bij de bespreking, niet iedereen weet hoe het werkt.

3 INHOUD BESPREKINGEN

vwo, havo, vmbo

Na een korte inleiding van LTN, een toelichting op de totstandkoming van het examen door de vaststellingscommissie en korte bespreking van de werkwijze verdeelde men zich in de vooraf gemaakte groepen. De toegewezen vragen werden besproken, bij elke groep zat een LTN-lid. Na de maaltijd zetten de

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

groepen de puntjes op de i en werden de problemen die het CV opriepen besproken. Elk groepje bracht eigen bevindingen naar voren. In de bespreking van vwo was duidelijk merkbaar dat er een pre-correctie had plaatsgevonden. Het cv riep weinig discussie en wrevel op, omdat het naar aanleiding van de pre-correctie aangepast was.

Vwo

Deelnemers waren goed voorbereid en goed op de hoogte van de voorgestelde gang van zaken. Bij elk groepje zat een LTN-bestuurslid.

Er was voldoende tijd om alle vragen die problemen opriepen te bespreken in de groepen én tijdens de plenaire bespreking. Elk groepje presenteerde zijn eigen bevindingen die werden samengevat door de voorzitter. Men luisterde naar elkaar en er was ruimte en tijd om vragen aan elkaar te stellen en voor discussie.

Tijdens de bespreking kwamen er drie vragen naar voren waarvan men het antwoord dat het cv gaf problematisch vond. Deze moeilijkheid met deze antwoorden zijn naar aanleiding van de bespreking beschreven in een brief aan CvTE.

Havo

Bij de havo-bespreking werd dezelfde procedure gehanteerd als bij vwo. Ook hier waren de meeste deelnemers goed voorbereid. De start van de bespreking verliep rommelig, niet iedereen was op tijd.-

Twee groepen waren voor de vastgestelde tijd klaar met bespreken, zij bogen zich over enkele vragen van andere groepen.

Na de maaltijd werden de vragen plenair besproken, een van de groepen raakte alle aantekeningen in het googleformulier kwijt, oorzaak onbekend. Een van de groepen kon het formulier niet invullen omdat een deelnemer haar eigen bevindingen al in had gevuld vóór de bespreking en ze kon haar aantekeningen niet meer verwijderen.

De havo-bespreking verliep plenair rommelig. Er werd door elkaar heen gesproken en men liet elkaar niet altijd uitspreken. Deels lag dit aan de akoestiek van de zaal, groot, men kon elkaar moeilijk verstaan, deels aan de gespreksleiding die niet adequaat reageerde op rumoer.

De voorzittersrol was onduidelijk (was Maarten de voorzitter of Hanneke?). Uit de evaluatie blijkt dat enkele deelnemers zich stoorden aan muggenzifterij bij enkele vragen.

De deelnemers aan de havo-bespreking zijn in twee groepen te verdelen: zij die bleven zoeken naar 'het goede antwoord' en zij werkten volgens de

werkwijze zoals beschreven in de notitie Examenbespreking: redeneren op basis van de vraag en het cv. Uit de reacties van de deelnemers in de evaluatie blijkt dat de havo-bespreking minder positief beoordeeld wordt dan de andere twee besprekingen.

"Zo'n bespreking vereist meer ervaring dan ik aanvankelijk dacht. We zouden nog betere instructie moeten krijgen hoe te werk te gaan. Dat bleek achteraf toch niet helemaal duidelijk: nu we geen voorbeelden mochten gebruiken, was de vraag hoe expliciet de toelichting moest zijn. Die zou in ieder geval moeten zijn:

1. analyseer de vraag
2. ga naar de tekst en zoek het antwoord
3. noteer wat daar in de tekst over staat en noteer de regelnummers erbij.
4. bespreek randgevallen (o.b.v. leerlingantwoorden)
5. formuleer o.b.v. deze acties een beredeneerd antwoord dan het officiële cv-antwoord.

Daarnaast moeten we verplicht worden om het examenforum te raadplegen om te zien welke problemen de vragen opleveren. Dat hebben wij wel gedaan uit eigen beweging, maar anderen niet, begreep ik."

Vmbo

Aan de vmbo-bespreking namen zeven leraren deel, die in twee groepen werkten, elke groep besprak een deel van het examen dat van te voren was toegewezen. Andre Coenders legde namens CvTE uit hoe de examens gemaakt worden, deelnemers vonden dit interessant, maar tegelijkertijd wilde men liever direct met de bespreking beginnen. De bespreking vond plaats in Nunspeet, dit was voor de meesten ver rijden en in de evaluatie geven de vmbo-docenten aan liever dichterbij samen te komen. De plenaire bespreking verliep goed.

Acties:

Havo:

- Groepen zelf hun bevindingen laten presenteren, niet via een gespreksleider. Gespreksleider op afstand aanwezig, zodat er alleen op gespreksleiding gefocust hoeft te worden en niet op inhoud.
- Andere ruimte: de ruimte aan de Joseph Haydnlan voldeed beter. Intiemer en betere akoestiek.
- Protocol en doelstelling: projecteren bij aanvang, handleiding duidelijker bespreken.
- Meer voorbeelden van redeneringen vooraf uitschrijven en als voorbeeld gebruiken.

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

- Eventueel een instructiefilmpje maken waarin uitleg over de werkwijze, zodat vooraf geïnstureerd en geïnformeerd is.
- Voor havo meer tijd inruimen, er was te weinig tijd om de discussies goed af te ronden de bespreking op een zaterdag plannen.
- Bij CvTE bepleiten dat de havo-examens net als het vwo-examen een pre-correctie van het cv kennen.

Vmbo:

- Contact opnemen met beheerder facebookpagina examenbespreking om te bespreken waarom men het forum kan (en moet) gebruiken en op welke wijze we docenten naar het forum kunnen trekken.
- Actief werven (het hele jaar) via onze communicatiekanalen, zodat er meer mensen deelnemen aan de bespreking (bv op de LSD).
- Focusgroepleden al vroeg in het jaar benaderen om deel te nemen aan de bespreking.
- Zelf actief verwijzen naar het forum: LTN moet aanwezig zijn op Facebook.

Ter overweging:

- Zou er voor havo een andere invulling van de examenbespreking dan voor vwo moeten/kunnen zijn?
- In de notitie Examenbesprekingen beargumenteerden we waarom we geen goed/fout-voorbeelden in de handreiking opnemen. Geven de reacties op de handreiking aanleiding tot herziening van dit uitgangspunt?
- In de bespreking kwamen enkel probleemvragen en -antwoorden aan bod. Is het een volgende keer zinvol, gezien de reacties op de handreiking, alle vragen te bespreken en daarover te rapporteren?

4 TOT STANDKOMING HANDREIKING

De dag na de besprekingen hebben de voorzitters en notulist (havo) de handreikingen geschreven, waarbij zij de uitgangspunten die in de notitie Examenbesprekingen hanteerden. De vwo-handreiking is voor publicatie voorgelegd aan de deelnemers van de bespreking, niemand stelde een wijziging voor. Bij havo en vmbo is dit niet gebeurd.

Bevindingen

- De handreiking is niet door alle leden met gejuich ontvangen. Grofweg zijn er twee typen reacties te onderscheiden: Zij die het fijn vinden eigen keuzes te kunnen maken en zij die liever een opsomming van juiste en onjuis-

te antwoorden zien, waar de eigen leerlingantwoorden mee vergeleken kunnen worden. (Forum en evaluatie deelnemers).

- De LTN-vertegenwoordiger had geen examenklassen, dit maakte het lastig om goed mee te denken over redeneringen.
- Drie examenbesprekingen is te veel voor één vertegenwoordiger.

Vwo

Op het forum waren de meeste reacties op de handreiking positief. Niet alle vragen zijn in de handreiking beschreven, dat vonden enkelen vervelend. Met name het niet noemen van goede/foute antwoorden vindt men positief. Enkele deelnemers benadrukken dat hierdoor de autonomie van de docent bewaard blijft. Tenminste drie docenten namen ook deel aan de precorrectie. Het cv van vwo leverde, waarschijnlijk door de precorrectie, minder problemen op.

Havo

De havo-handreiking is over het algemeen minder positief ontvangen, zowel door forumleden als-deelnemers aan de bespreking. Men noemt als negatieve elementen dat er geen goede/foute voorbeelden worden gegeven, de redeneringen zijn te vaag, deze handreiking geeft te veel ruimte voor discussie met de tweede corrector. Een enkeling vindt ook dat eenduidigheid in beoordeling niet wordt bereikt door de handreiking.

Door de precorrectie van het CV voor vwo is duidelijk dat veel onduidelijkheden en probleemantwoorden al in een eerder stadium ontdekt en getackeld zijn. Daarom zou er ook voor havo een pre-correctie moeten plaatsvinden. Uit gesprekken met CvTE blijkt dat dit voor 2020 nog niet aan de orde is.

"Gezien de reacties uit het veld op de handreiking is het gewenste doel niet helemaal bereikt en is er jammer genoeg veel ruimte voor discussie tussen correctoren gebleven" (AL)

"Daarnaast is er via het forum veel kritiek geweest op het ontbreken van concrete 'goede' en 'foute' voorbeelden van antwoorden. Misschien is in mijn ogen wel het doel bereikt omdat ik erbij was, maar zeker niet in de ogen van alle collega's." (EH)

"Mijn werkgroepje werkte prettig, maar ik merkte dat andere werkgroepjes nog lijstjes met goede en slechte antwoorden wilden maken." (OO)

Verbeterpunt:

- De handreikingen voor vwo en havo moeten beter. Dit zou o.a. bereikt kunnen worden door: uitwerking van redeneringen, wellicht toch iets over alle vragen zeggen in de handreiking.

Acties

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

- Voorzitters en notulisten uitnodigen om na te denken/bespreken hoe de handreiking verbeterd kan (HvdB ook uitnodigen)
- Bespreking op zaterdag plannen zodat er ruimte is om langer door te gaan als dat nodig is.
- Een andere taakverdeling binnen LTN, zodat de werklast in deze examenperiode beter wordt verdeeld.
- Blijven aandringen op een pre-correctie voor havo bij CvTE en ministerie.

Ter overweging:

- Is het een idee om elke groep zelf de handreiking te laten schrijven op basis van hun eigen googleformulier?
- Tegemoet komen aan de vraag om juiste/onjuiste antwoorden (havo)? (pas vanaf 2012 werkt LTN met voorbeelden en juist/onjuist en pas in 2014 is het verslag uitgesproken in juiste en onjuiste antwoorden. De verslagen tot die tijd waren opgesteld zoals we afgelopen jaar de handreikingen schreven).

"De handreiking moet beter. Die was nu vaak te algemeen gesteld, waardoor men minder houvast had. Sommigen waren er blij mee omdat ze nu alle vrijheid voelden om afwijkende antwoorden goed te keuren. Anderen zagen geen of nauwelijks verschil met het cv-antwoord. Ikzelf gebruikte vooral het forum voor mijn overwegingen. Ik vrees dat de resultaten nu meer dan andere jaren afhingen van ervaring, overtuigingskracht, lef om van het cv af te wijken.

We zouden het Cito moeten vragen of zij nu grotere verschillen zien dan voorgaande jaren."

Forum

Er is iets meer/vaker gebruik gemaakt van het forum in vergelijking met 2018, vooral het vmbo-forum laat een toename van berichten zien, dit jaar 72 berichten, vorig jaar 11. Op vwo zijn 582 berichten geplaatst en op havo 732, beide overeenkomend met het jaar ervoor.

De reacties op het forum worden in de evaluatie verschillend beoordeeld. Voor vwo zijn er in de evaluatie enkel positieve opmerkingen, voor havo enkel negatieve. Met name het 'geschreeuw en betweterigheid' worden als vervelend ervaren.

LTN-bestuursleden en voorzitters/notulaisten van werkgroepen hebben weinig gereageerd op het forum, met uitzondering van de voorzitter die zich daar wel liet zien, zich bemoeide met discussies die uit de hand liepen, advies gaf over interpretaties van CV en over verslag deed over de brieven van CvTE en de communicatie LTN-CvTE.

Verbeterpunten:

Acties

- vmbo-docenten via de fb-pagina naar het forum verwijzen, leden van de focusgroep vragen dit te doen.
- Afspraak maken met de beheerder van de fb-pagina vmbo-examen om te bespreken hoe we elkaar kunnen helpen/ondersteunen.

Ter overweging:

- Welke rol wil LTN in de toekomst aannemen op het forum: sturender? Moderator? Initiator? Toeschouwer?
- Wie gaat deze rol vervullen?

Vwo

"Ik vind dat er heel veel 'brulapen' op het forum zitten die tamelijk ongenueanceerd reageren en hun oordeel klaar hebben."

5 SAMENWERKING EN AANWEZIGHEID CVTE

Al in een vroeg stadium is CvTE betrokken bij de gewijzigde werkwijze van LTN, de notitie examenbesprekingen is hen toegestuurd zodra hij beschikbaar was. Leden van de vaststellingscommissie waren bij de besprekingen aanwezig en lichtten toe hoe een examen tot stand komt. Tijdens de bespreking van de problematische antwoorden in het cv het de rol van toehoorder aan. Er is een aantal vragen aan de vaststellingscommissies voorgelegd m.b.t. aanpassing van het cv. Geen van de voorstellen is gehonoreerd, alhoewel in het antwoord van CvTE te lezen viel dat er ruimte genomen kon worden bij de interpretatie van het cv.

Vwo

Plezierige samenwerking, door enkelen werd de uiteenzetting over het examen op prijs gesteld, maar eigenlijk kan de tijd beter gebruikt worden. Na de eerste brief aan CvTE met verzoeken om wijziging van het CV ontving LTN een antwoord dat we onbevredigend vonden. Gert Rijlaarsdam schreef (voorzitter LTN) een tweede brief waarin een uiteenzetting met argumenten waarom CvTE alsnog in zou moeten gaan op ons verzoek. Deze brief is pas laat beantwoord:-een week na verzending. Hier ging iets mis in de communicatie tussen vaststellingscommissie, LTN en clustermanager Havo/vwo van CvTE.

Havo

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

De presentatie van CvTE duurde lang en was niet to-the-point. In de evaluatie merken drie deelnemers op dat de tijd die CvTE gebruikte beter besteed had kunnen worden.

Vmbo

Prettige presentatie, uitgevoerd door de clustermanager. De vaststellingscommissie was hier niet vertegenwoordigd, dat was jammer.

Acties:

- Bij de vmbo-bespreking de vaststellingscommissie vmbo uitnodigen.
- Kennismaken vóór de volgende bespreking met vaststellingscommissie vmbo.
- Iemand aanwijzen die de briefwisseling met CvTE coördineert, of contactpersoon is voor CvTE.

Ter overweging:

- Blijft de presentatie van CvTE in de besprekingen op het programma staan?
- Hoe lossen we het probleem op dat CvTE onze voorstellen afwijst en wij daarna het idee hebben niet helemaal serieus genomen te zijn?

6 ZIJN DE DOELSTELLINGEN BEREIKT?

In 2019 organiseerden we examenbesprekingen die afweken van de besprekingen van vorige jaren.

Met deze examenbesprekingen en de verslagen wilde LTN twee doelen bereiken:

1. Collegiale consultatie: een bespreking waarin docenten met elkaar overleggen over de interpretatie van problematische antwoorden en/of problematische antwoorden in het correctievoorschrift, waardoor de interpretatieruimte van het correctievoorschrift beschreven wordt in denkstappen en/of argumenten. De wijze van examineren vraagt immers om stevig interpreteren van de beoordelaar van de antwoorden van de leerlingen bij het vaststellen van al dan niet toekennen van punten.
2. Een verslag van de bijeenkomst dat docenten, die niet konden deelnemen aan de bespreking, ondersteunt bij het interpreteren van de leerlingantwoorden, zonder dat een lijst van voorbeelden. In het verslag staat de denkwijze die leidt naar een goed antwoord centraal, hiermee kunnen do-

centen die niet aanwezig waren een eigen beslissing nemen over de lastige antwoorden van hun leerlingen.

Vwo

Is het doel collegiale consultatie bereikt? Volgens de deelnemers die reageerden op het evloutieformulier (11) is dit voor 85% gelukt.

Een greep uit de toelichtingen:

Ja, want ik zat in een expertgroepje (dat goed functioneerde).

Er werd overlegd in een uitstekende sfeer en iedereen heeft alles kunnen zeggen.

Zeer nuttige en doorgrondende discussies met als resultaat praktische handvatten.

De vorm, in werkgroepjes met collega's, droeg hieraan bij. Op deze manier bespreek je vragen veel grondiger.

Voor het gedeelte dat we echt besproken hebben was het prima, voor het gedeelte van het examen dat door anderen is besproken was het iets minder. Kwam misschien ook door de korte voorbereidingstijd. Bij het echte nakijken met het LT- verslag ernaast bleek ik toch anders over sommige zaken te denken dan tijdens de gezamenlijke afsluiting van alle besprekingen.

Ik heb het als nuttig en leerzaam ervaren om te horen / zien hoe collega's tot hun antwoorden komen en hoe hun vraagaanpak was.

Over de bijeenkomst zelf ben ik wel positief. Er is constructief gewerkt, de uitleg van toetsmakers bij het CvTE was verhelderend. Collega's deelden de problemen die ze bij de antwoorden van hun leerlingen tegenkwamen en eigen ervaringen op een constructieve, niet-gelijkhebbende manier. De tijdsdruk was echter zo hoog dat ik niet goed genoeg op de hoogte was van sommige vragen die de andere werkgroepen moesten uitwerken. In de afsluitende, plenaire nabespreking merkte ik dat ik de problemen die optraden bij sommige van die andere vragen daardoor nog niet helemaal kon overzien. Ook vind ik het jammer als de LT-bespreking de zaak complexer dreigt te maken dan die is. Dat dreigde nu wel weer een beetje en dat doen we echt zelf. Ik heb een paar keer binnen mijn werkgroepje de vraag gesteld of we vonden dat het filosofisch niveau dat we bereikten in de discussie nog steeds aansloot bij de denkstappen die een doorsnee vwo'er moet zetten onder tijdsdruk. Die relativering ontbreekt al snel bij een steeds gedetailleerder interpretatie van het cv, en dan schieten we ons doel voorbij en kost het te veel tijd.

Prettig overleg. Het is beter om het te hebben over de kern van een goed antwoord ipv over welk antwoord is wel/niet goed

Ik ben er nog niet van overtuigd of de huidige opzet een succesvolle consultatie mogelijk maakt.

Havo

Is het doel collegiale consultatie bereikt? Volgens de deelnemers die reageerden op het evloutieformulier (13) is dit voor 71% gelukt.

Uit de evaluatie:

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

Ik vond dat het verslag geen recht deed aan de bespreking. Veel zaken die wel besproken waren, kwamen niet in het verslag terug. Sommige vragen werden zó uitgebreid besproken dat het niet meer werkbaar was.

Ik vind het stukken beter dan hoe het voorheen ging, maar volgens mij kan er nog wel wat verbeterd worden.

ik vond een aantal antwoorden veel te diep gaan en veel te pietluttig.

Voor mij was deze opzet goed, maar ik merkte bij de correctie dat er toch nog veel gemist werd door andere collega's. Voor hen dus wat aftrek.

Voor mij persoonlijk is het doel goed bereikt, maar gezien de reacties uit het veld zijn er nog verbeterpunten.

Consultatie vooral bereikt op de de set van deelvragen. Bespreking van andere vragen ging voor mij te snel, ik heb op deze overige vragen te weinig gehad aan de discussie, voor mij geen meerwaarde.

Niet zoveel mensen als andere jaren.

Doel leek nog niet voor iedereen helder. Mijn werkgroepje werkte prettig, maar ik merkte dat andere werkgroepjes nog lijstjes met goede en slechte antwoorden wilden maken.

te veel vragen die nog vragen oproepen en in de korte tijd niet beantwoord kunnen worden.

Ik vond dat bij verschillende vragen zeer ingewikkeld werd geredeneerd. Ik zou meer pragmatisch willen werken: hoe beoordelen we het examen zo goed mogelijk.

Zinvol om met collega's het cm te bespreken. Maar zo veel mensen, zo veel meningen.

Vmbo

Is het doel collegiale consultatie bereikt? Volgens de deelnemers die reageerden op het evaluatieformulier (5) is dit voor 90% gelukt.

Opmerkingen in het evaluatieformulier:

Het was prettig om met elkaar te overleggen en te merken dat we deels dezelfde, deels ook andere problemen tegenkwamen.

Ik vond de manier van overleg prettig. Iedereen mocht zijn zegje doen en je werd niet op een vervelende manier benaderd als je iets 'fout' dacht.

We hadden genoeg ruimte om elkaar te bevragen.

Ik heb meer inzicht gekregen over de mogelijke knelpunten bij het nakijken van het examen. Het is een goede ijkling voor het nakijken van mijn examens.

Ter overweging:

- In de notitie examenbesprekingen staat beschreven dat het uiteindelijke doel is om tot regionale examenbesprekingen te komen. Is dat al mogelijk in 2020?

Handreiking

Is het gelukt een handreiking te schrijven waarin geen voorbeelden zijn genoemd, maar die collega's die niet bij de bespreking konden zijn, helpt bij het interpreteren van leerlingantwoorden?

Vwo

De score voor de handreiking is 75%. Wat zeggen de deelnemers hierover?

Een handreiking met goede en foute antwoorden werkt prettiger, vind ik. Maar ik snap dat het niet wenselijk is dat dat de status krijg van een schaduw-correctievoorschrift.

Dus ik heb een gemengd gevoel: voor LT veel lof, maar het verslag doet als product toch niet helemaal wat het moet doen: docenten goed helpen bij het nemen van beslissingen.

De handreiking was nu nog niet helemaal eenduidig opgesteld, omdat groepjes op verschillende wijze hun redeneringen opschreven, maar de start van de nieuwe aanpak, dus het principe van een handreiking ipv antwoordsuggesties geven, -vond ik positief.

Ik denk dat de handreiking goed was. Wel denk ik dat het opnemen van voorbeelden van goede antwoorden voor veel collega's een prettige aanvulling zouden zijn.

Goede handzame handleiding waar je wat aan hebt bij de correctie.

Het is een helder verslag geworden, waar goed mee te redeneren valt. De eenduidigheid van het examen en het CV heeft ook geholpen.

De instructie was duidelijk genoeg, maar niet iedere vraag leent zich 100 % voor die benadering. Dat lijkt me niet per se een probleem.

Het was een prettige werkwijze, met goede aanwijzingen van jullie kant.

Havo

De handreiking is gelukt vindt 60% van de deelnemers.

Gezien de reacties uit het veld op de handreiking is het gewenste doel niet helemaal bereikt en is er jammer genoeg veel ruimte voor discussie tussen correctoren gebleven.

Daarnaast is er via het forum veel kritiek geweest op het ontbreken van concrete 'goede' en 'foute' voorbeelden van antwoorden. Misschien is in mijn ogen wel het doel bereikt omdat ik erbij was, maar zeker niet in de ogen van alle collega's.

De handreiking met antwoord en met collegiaal advies maakten het soms lastig om de lijn van antwoord eruit te halen.

EVALUATIE LTN-EXAMENBESPREKINGEN 2019

In mijn beleving is een aantal vragen voorgelegd aan het CvTE waarop het CvTE niet is ingegaan. Ik vond het lastig om deze vragen te beoordelen. Verder: Vraag 14. In mijn beleving (maar misschien heb ik even niet goed genoeg opgelet) hebben we het ook gehad over het goed rekenen van het antwoord dat hier 'betrouwbare onderzoeksbureaus worden geciteerd'. Dit stond echter niet zo in de handreiking. Mijn tweede corrector rekende dit antwoord daarom als onjuist ('de namen moeten letterlijk genoemd worden') .-

Door het geringe aantal mensen was overleg beter en transparanter.

De handreiking gaf aanleiding tot nog meer discussie met tweede corrector. De gevolgde redeneringen zijn niet altijd objectiveerbaar.

Ik had er meer van verwacht.

Dat was afhankelijk van het groepje. Er wordt toch meer gezocht naar voorbeelden, omdat blijktbaar het nadenken op metaniveau niet bij iedereen de voorkeur krijgt.

Ik vond een aantal antwoorden veel te diep gaan en veel te pietluttig.

Ik vond dat het verslag vaak een heel theoretische inslag had en daardoor weinig bruikbaar was.

De redeneringen moeten meer aandacht krijgen. (Ik spreek voor mijn groepje.)

Nu liet de handreiking vaak te veel ruimte, waardoor er -denk ik- grotere verschillen zijn ontstaan in interpretaties.

vmbo

De handreiking krijgt van 85% een voldoende.

De handreiking en de redenering hierachter is duidelijk. Helaas is er ondanks de duidelijke handreiking nog steeds discussie op punten waar de handreiking duidelijk was.

Het was een fijne bespreking.

Dit was soms nog wel lastig. Ik denk ook dat Mariska een groot deel van deze taak op zich heeft genomen door van de besproken punten een duidelijke handreiking te maken.

Ik vond het fijn om een kern te benoemen. Het hielp mij er bij de correctie van mijn examens.

7 HOE NU VERDER?

Voor de LTN-vergadering van vier september staat dit document geagendeerd. Op basis daarvan wordt het nog aangepast. Ook maken we dan afspraken over de volgende zaken:

- taakverdeling examenbesprekingen (wie doet havo, vwo, vmbo).

- Afspraak maken met voorzitters en notulisten: evaluatie en aanpassen handreikingen

Acties die al gedaan worden (klaar in december):

- Protocol aanpassen (Hanneke)
- Document aanleggen met actieve leden
- Contact met fb-pagina vmbo-examenbespreking

Toekomst:

Enkele overwegingen kunnen we agenderen op komende vergaderingen: aanwezigheid CvTE tijdens besprekingen?

Hoe de havo-besprekingen inrichten?

?